

SANT JORDI 2022

Llibres per a trencar els clixés sobre la ruralitat

La covid ha despertat l'interès per la vida als pobles i, de retruc, ha propiciat que este Sant Jordi hi haja novetats que reflexionen sobre el món rural. També, a l'Ebre

Terres de l'Ebre Oriol Gracià

Un matí de final d'agost de 2020 l'historiador Ton Lloret va enviar un whatsapp a amics i familiars per a anunciar que havia obert un compte de Twitter. Portava per nom @Republem i a la llegenda del perfil s'hi podia llegir: "Fremem el despoblament a Catalunya. Busquem persones amb ganes d'omplir de vida els pobles i pobles amb ganes d'omplir-se de gent". I de mica en mica, aquella acció aparentment insignificant va agafar volada. Gairebé dos anys després, el compte té més de 35.600 seguidors i ha ajudat a difondre ofertes d'ajuntaments, empreses i particulars que ofereixen casa, faena o serveis en pobles menuts del nostre país. Ara, sobre la base de l'experiència i les reflexions que ha desencadenat el compte de Twitter, Ton Lloret -que treballa de conservador al Museu Molí Paperer de Capellades- ha escrit *Republem. L'any que vam tornar al poble* (Cossetània Edicions).

El volum recull el testimoni d'una quinzena de persones que han escol·lit viure en algun dels petits pobles que formen el nostre rerepaís. I això, en un context sovint advers: comarques com les Garrigues, el Priorat, el Ripollès o la Terra Alta marquen números rojos en els balanços demogràfics de despoblament. El llibre, però, projecta una mirada d'esperança, de canvi, d'acció. S'hi explica, per exemple, la història de la Júlia Urgell de la Fatarella, que va marxar el 2012 a Barcelona per a estudiar Filologia Catalana però també "perquè a aquella edat al poble m'hi ofegava". "En un principi, marxava per a no

tornar [...] però va arribar un moment en què estava cansada [...] no volia viure sempre compartint pis amb altres persones i em trobava que a ciutat l'accés a l'habitatge per a una persona sola era gairebé impossible", comenta al llibre. Per això quan li va sortir la possibilitat d'optar a la plaça de tècnica d'Òmnium Cultural a les Terres de l'Ebre va decidir tornar al poble, on treballa i participa activament de la vida social. *Republem* també recull el cas del Joan Pellissa, un guitarrer -també de la Fatarella- que després d'anys a Barcelona va decidir tornar al poble amb la seua parella, la Laia Sánchez, de Banyoles. Ja fa dotze anys que van establir-se a la Terra Alta: ella, que és musicòloga de formació, ha aconseguit consolidar un negoci artesanal de llana tenyida amb productes ecològics; ell ha esdevingut un lutier de referència amb encàrrecs a Catalunya i Europa, però també, al Japó i els Estats Units.

EL FENOMEN DE LA DIÀSPORA EBRENCA Fa cinc anys, el llibre *La España vacía* de Sergio del Molino (Editorial Turner) va obrir el camí de la literatura de la ruralitat amb un volum de viatges que combinava l'assaig, la crònica social i les pinzellades autobiogràfiques al voltant del despoblament, especialment als territoris interiors de l'Estat. Ja en el seu moment, el llibre va aconseguir posar els problemes del desequilibri demogràfic rural sobre la taula del debat polític espanyol. Més tard, la covid ha despertat l'interès per la vida als pobles. Potser ha estat un interès més aparent que real, però de retruc a Cata-

lunya també ha propiciat un debat que este Sant Jordi pren forma als prestatges de les llibreries. Perquè *Republem* de Ton Lloret no és l'única novetat que aborda reflexions al voltant de la ruralitat a casa nostra.

L'editorial Tigre de Paper acaba de publicar *L'altre món rural*, un assaig col·lectiu, molt ric en punts de vista i matisos, que reuneix reflexions sobre la nova ruralitat catalana. Els dos editors del llibre -Rosa Cerarols i Joan Nogué- han sabut reunir més de trenta autors que expliquen una realitat diversa, innovadora, compromesa, moderna, canviant i connectada amb el món, un relat que no contraposa necessàriament la ruralitat als territoris urbans -més aviat els planteja com a mons interconnectats-, ni escatima problemàtiques i contradiccions. "Llibres com estos ajuden a explicar que, de ruralitats, n'hi ha més d'una. Són textos que posen en evidència que els estereotips prefixats ja no són vàlids, perquè el món rural també s'ha actualitzat, malgrat que arrossega assumptes pendents que poden semblar irresolubles, com ara la manca d'estructures, de comunicacions o d'oportunitats",

comenta la periodista de Benifallet Judit Monclús. Monclús i l'escriptora del Perelló Cinta Farnós han escrit a quatre mans un dels capítols del llibre en el qual expliquen la seua experiència com a membres del col·lectiu Diàspora Ebreca. "Calen espais de reflexió, com els llibres, però també, d'acció. A Diàspora Ebreca, per exemple, hem analitzat el fenomen del teletreball arran d'una enquesta que va servir per a detectar mancances i oportunitats al territori. Amb l'anàlisi i la reflexió fetes, però, també calen eines i implicació perquè la teoria es pugui portar a la pràctica", afegix Monclús. Després de llegir *L'altre món rural* és fàcil arribar a la conclusió que la Catalunya buida pot tenir futur si es viu i es pensa amb profunditat, amb dades, amb idees i respecte.

AMB UN PEU A BARCELONA I L'ALTRE, A ULLDECONA Es va publicar fa només dos mesos, però el llibre *Un paradís com el nostre* dels periodistes Laia Beltran i Borja Duño s'ha convertit en un petit fenomen literari de l'editorial Saldonar. Quan fa deu anys la Laia va anunciar a les

amistats que deixava el pis de Barcelona i tornava a viure al seu poble, Ulldecona, tot van ser escarafalls. "Ulldecona? Al Montsià? Però què hi faràs, allà, tu que ets tan de ciutat? Vols dir que t'hi adaptaràs?", li van preguntar les amigues. I a partir d'esta anècdota, ella i la seua parella han escrit un llibre per a explicar com es van instal·lar al Montsià i com viuen la ruralitat. "Una de les coses que tenia més ganes de fer quan vaig arribar a Ulldecona era anar a tot arreu caminant o en bicicleta, perquè el trànsit i la contaminació eren de les coses que més odiava de Barcelona. Ara bé, els pobles no són les postals bucòliques que ens agrada imaginar. De vegades hi ha fum, de vegades hi ha soroll i de vegades hi arriba la pudor dels purins i la pols de les pedreres", hi explica el Borja en una visió agradable però gens maniqueista del món rural. "Encara que de vegades no ens ho creguem, podem decidir on posem el centre del nostre món. Nosaltres hem decidit fixar-lo a l'Ebre, sense renunciar a Barcelona", conclou Laia Beltran. Qui deia que vida urbana i món rural són incompatibles? ■